

መጽሐፈ ዳንኤል - ቁጥር ሰባ አንድ

የትንቢታዊው ማስተዋል ጨርቅ፤ በሕዝቅኤል ምዕራፍ ስምንት ያሉትን አራቱን አስጸያፊ ነገሮች እና በዘመናችን ያላቸውን ጠቀሜታ መግለጥ

Jeff Pippenger
2024-02-04

ከሕዝቅኤል ምዕራፍ ስምንት የተጠቀሱት አራቱ ርኩሶቶች የዘመናዊቱን እስራኤል አራቱን ትውልዶች ይወክላሉ፤ የዘመናዊቱም እስራኤል መጀመሪያ በጥንታዊቱ እስራኤል መጀመሪያ ተመሳሳይ ተገልጦአል። እነዚህ ሁለቱ የመጀመሪያ ታሪኮች ሁሉ የዘመናዊቱ እስራኤል ፍጻሜ በቅርቡ በሚመጣው የእሑድ ሕግ ጊዜ እንደሚሆን ይመሰክራሉ። የእስራኤል ሁለቱ መጀመሪያዎች፣ ማለትም ጥንታዊቱ ቃል በቃል እና ዘመናዊቱ መንፈሳዊቱ፣ ከይሁዳ በተለየ ጊዜ በሰሜናዊው የእስራኤል መንግሥት የመጀመሪያ ታሪክ ይመሰክሩባቸዋል።

ጥንታዊቷ እስራኤል ወርቃማውን ጥጃ በአቆመች ጊዜ፣ እግዚአብሔር መንግሥት እንዲያደርጋቸው የሚገልጽ ትንቢት በተፈጸመበት ሁኔታ ከግብፅ አሁን ብቻ ወጥተው ነበር። የሰሜናዊው የእስራኤል መንግሥት የመጀመሪያው ንጉሥ የኢዮርብዓም ታሪክ እነዚያን ባሕርያት ያካትታል። ኢዮርብዓም ከሰሎሞን ቀጥሎ ሸሸቶ ወደ ግብፅ ሄደ ነበር። ነቢዩ አኪያ በአሥሩ ከአሥራ ሁለቱ ነገዶች ላይ ንጉሥ እንደሚደረግ የትንቢታዊ ተስፋ ሰጥቶት ነበር። ትንቢቱ ከመፈጸሙ በፊት ግን፣ ኢዮርብዓም በራሱና በሰሎሞን መካከል ርቀት ለማድረግ ሰሎሞን እስኪሞት ድረስ ወደ ግብፅ ሸሸ።

እንዲሁም ሆነ፤ በዚያን ጊዜ ኢዮርብዓም ከኢዮሩሳሌም በወጣ ጊዜ ሺሎናዊው ነቢይ አሂያ በመንገድ ላይ አገኘው፤ እርሱም አዲስ ልብስ ለብሶ ነበር፤ ሁለቱም ብቻቸውን በሜዳ ነበሩ። አሂያም በላይ ያለውን አዲሱን ልብስ ያዘው እና ወደ አሥራ ሁለት ቁራጮች ቀደደው፤ ኢዮርብዓምንም እንዲህ አለው፤ አሥር ቁራጮች ለራስህ ውሰድ፤ እስራኤል አምላክ እግዚአብሔር እንዲህ ይላልና፤ እነሆ፣ መንግሥቱን ከሰሎሞን እጅ እቅድደዋለሁ። አሥር ነገዶችንም ለአንተ እሰጣለሁ፤ (ነገር ግን ለባሪያዬ ለዳዊት ስል እና ከእስራኤል ነገዶች ሁሉ መካከል ለመረጥሁት ከተማ ለኢዮሩሳሌም ስል አንድ ነገድ ለእርሱ ይኖረዋል፤) ምክንያቱም እኔን ትተው የሲዳናውያንን አምላክ አሸቶሬትን፣ የሞዓባውያንን አምላክ ኬምሸን፣ የዓምን ልጆችንም አምላክ ሚልኮምን ሰግደውላቸዋልና፤ በዓይኖቼም ፊት ቅን የሆነውን ለማድረግ፣ እንደ አባቱ ዳዊት ሥርዓቱንና ፍርዴን ለመጠበቅ በመንገዶቼ አልሄዱምና። ነገር ግን ትእዛዜንና ሥርዓቱን የጠበቀውን፣ የመረጥሁትን ባሪያዬን ዳዊትን ስል በሕይወቱ ዘመን ሁሉ አለቃ አደርገዋለሁ እንጂ መንግሥቱን ሁሉ ከእጁ አልወስድም። ነገር ግን መንግሥቱን ከልጁ እጅ እወስደዋለሁ፤ ለአንተም እሰጠዋለሁ። እርሱም አሥር ነገዶች ይሆናሉ። ለልጁም አንድ ነገድ እሰጣለሁ፤ ይህም ባሪያዬ ዳዊት በስሜ ለማኖር በመረጥሁት ከተማ በኢዮሩሳሌም ሁልጊዜ በፊቱ መብራት እንዲኖረው ነው።

እኔም እወስድሃለሁ፤ ነፍስህም የምትመኘውን ሁሉ መሠረት ታነግሃለህ። በእስራኤልም ላይ ንጉሥ ትሆናለህ። እንዲሁም ይሆናል፤ የማዝዝህን ሁሉ ብትሰማ፣ በመንገዶቼም ብትሄድ፣ ባሪያዬ ዳዊት እንዳደረገ ሥርዓቱንና ትእዛዜን ትጠብቅ ዘንድ በዓይኔ ፊት የሚገባውን ብታደርግ፤ እኔ ከአንተ ጋር እሆናለሁ። ለዳዊትም እንደ ሠራሁለት የጻፍ ቤት እሠራልሃለሁ። እስራኤልንም እሰጥሃለሁ። ስለዚህም የዳዊትን ዘር አስጨንቃለሁ፣ ነገር ግን ለዘላለም አይደለም። ስለዚህም ሰሎሞን ኢዮርብዓምን ሊገድል ፈለገ። ኢዮርብዓምም ተነሥቶ ወደ ግብፅ ሸሸ። ወደ ግብፅም ንጉሥ ወደ ሺሸቶ ሄደ፤ እስከ ሰሎሞንም ሞት ድረስ በግብፅ ነበረ። የሰሎሞንም ሌሎች ሠራዎች፣ ያደረገውም ሁሉ፣ ጥበቡም፣ በሰሎሞን ታሪክ መጽሐፍ ውስጥ አልተጻፉም? ሰሎሞንም በኢዮሩሳሌም በእስራኤል ሁሉ ላይ የነገሰበት ዘመን አርባ ዓመት ነበረ። ሰሎሞንም ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ። በአባቱም በዳዊት ከተማ ተቀበረ፤ ልጁም ሮብዓም በፋንታው ነገሠ። 1 ነገሥት 11:28-43።

በንጉሥ ሰሎሞን ሞት ጊዜ መንግሥቱ ሊከፈል ነበር፤ ይረብዳምም በሰሜን ያሉትን አሥሩን ነገዶች ላይ ንጉሥ ሊሆን ነበር፤ የሰሎሞንም ልጅ ሮብዳም በኢየሱሳም ላይ ንጉሥ ሊሆን ነበር። የነገዶቹም መከፈል ከመከሰቱ በፊት ይረብዳም ከግብፅ መውጣት ያስፈልገው ነበር።

እና ሬሆብዳም ንጉሥ ያደርጉት ዘንድ እስራኤል ሁሉ ወደ ሴኬም መጥተው ነበርና ወደ ሴኬም ሄደ። እንዲሁም ሆነ፤ የናባጥ ልጅ ሮብዳም ገና በግብፅ ሳለ ይህን በሰማ ጊዜ፡ (ከንጉሥ ሰሎሞን ፊት ሸሽቶ ነበርና፡ ሮብዳምም በግብፅ ተቀምጦ ነበር፤) ልከውም ጠሩት። ሮብዳምና የእስራኤል ጉባኤ ሁሉ መጡ፡ ለሬሆብዳምም ተናገሩት እንዲህ ሲሉ፤ አባትህ ቀንበራችንን ከባድ አድርጎብናል፤ አሁንም እንግዲህ የአባትህን ከባድ አገልግሎትና በእኛ ላይ ያኖረውን ከባድ ቀንበር አቅልልልን፡ እኛም እናገለግልሃለን። እርሱም፡- ገና ሦስት ቀን ሂዱ፡ ከዚያም ወደ እኔ ተመለሱ አላቸው። ሕዝቡም ሄዱ። 1 ነገሥት 12፡1-5።

በእነዚያ ሦስት ቀኖች ውስጥ ሮብዳም እንዴት በስንፍና እንደ ተመላለሰ የሚነገረው ታሪክ የሽማግሌዎችን ምክር በስንፍና ስለ ተቀበለ ኃላፊነቱን በእርሱ ላይ ያኖራል፤ ነገር ግን የነገዶቹ መለየት አስቀድሞ ተተንብዮ ነበርና፤ ስለዚህ በአንድ መንገድ ወይም በሌላ እንዲሁ ይፈጸም ነበር። ለወደፊት ጽሑፍ እዚህ ላይ ሊታወስ የሚገባው ነገር፤ የመለየቱ ሂደት በተለይ ሦስት ቀኖች መሆኑ በግልጽ መለያ መጠቀሙ ነው። በሚለራውያን ታሪክ ውስጥ ሁለቱ መንግሥታት እንደ ገና አንድ መንግሥት ይሆናሉ፤ ሰሜናዊውና ደቡባዊው ነገዶችም በሚለራውያን ታሪክ ውስጥ አንድ መንግሥት ሲሆኑ፤ ይህም የራእይ ምዕራፍ አሥራ አራት ሦስቱ መላእክት የመጡበት የጊዜ ዘመን ነው። በሚለራውያን ታሪክ ውስጥ እነዚያ ሦስቱ መላእክት በሮብዳም ውሳኔ ሦስት ቀኖች ምሳሌ ተሰለው ነበር። ከ1798 እስከ 1844 ድረስ ሦስቱ መላእክት የደረሱባቸው እነዚያ አርባ ስድስት ዓመታት፤ ክርስቶስ በዮሐንስ ምዕራፍ ሁለት እንደ ተናገረው፤ የፈረሰ ቤተ መቅደስን ለማስነሣት እርሱ የሚያስፈልጉት ምሳሌያዊ ሦስት ቀኖች ደግሞ ነበሩ፤ ነገር ግን ያ የጥናቱ ክፍል ለወደፊት ጽሑፍ ይተዋል።

ሮብዳም በሦስት ቀኖች መጨረሻ ያን ሞኝነት የተሞላ ንግግሩን በሰጠ ጊዜ መንግሥታቱ ተከፈሉ።

ስለዚህ እስራኤል ሁሉ ንጉሡ እንዳልሰማቸው ባዩ ጊዜ፡ ሕዝቡ ለንጉሡ መልሶ እንዲህ አለው፤ በዳዊት ምን ድርሻ አለን? በእሴይም ልጅ ርስት የለንም፤ እስራኤል ሆይ፡ ወደ ድንኳኖቻችሁ ሂዱ፤ አሁንም ዳዊት ሆይ፡ የራስህን ቤት ተመልከት። እስራኤልም ወደ ድንኳኖቻቸው ሄዱ። ነገር ግን በይሁዳ ከተሞች የተቀመጡትን የእስራኤል ልጆች ሮብዳም ገዛቸው። ከዚያም ንጉሥ ሮብዳም በግብር ላይ የተሾመውን አዶራምን ላከ፤ እስራኤልም ሁሉ በድንጋይ ወገኖች እስኪሞት ድረስ። ስለዚህ ንጉሥ ሮብዳም ወደ ሠረገላው ወጥቶ ወደ ኢየሱሳም ለመሸሸ ፈጠነ። እንዲሁም እስራኤል እስከዛሬ ድረስ በዳዊት ቤት ላይ ዐመፀ። እንዲሁም ሆነ፤ እስራኤል ሁሉ ኢየሱሳም ተመልሶ መጥቶአል ብለው በሰሙ ጊዜ፡ ልከው ወደ ማኅበሩ ጠሩት፤ በእስራኤልም ሁሉ ላይ ንጉሥ አደረጉት፤ የዳዊትን ቤት የተከተለ ከይሁዳ ነገድ በቀር አንድ ስንኳ አልነበረም። 1 ነገሥት 12፡16-20።

ኢየሱሳም መንግሥት እንዲሰጠው የተነገረው ትንቢት ተፈጽሞ ነበር፤ እርሱም ከግብፅ በወጣበት ጊዜ ተፈጽሞ ነበር። እግዚአብሔር ስሙን ያኖርባት ዘንድ የመረጣት ከተማ በሆነችው በኢየሱሳም ከተማ መቅደሱ ስለነበረ በቅንዓት ተነሥቶ፤ ኢየሱሳም በኢየሱሳም ብቻ እንዲፈጸም የተሾመውን መቅደስና ክህነት እንዲሁም የአምልኮ አገልግሎት ለመከረጅ ተነሣ። ኢየሱሳም በሰሜን አሥሩ ነገዶች ውስጥ የሐሰት የአምልኮ ሥርዓት በማቋቋም ያደረገው ሥራ፡ ከአሮንና ከወርቃማው ጥጃ ዓመፀ ጋር ቀጥተኛ ትይዩ ነው፤ ስለዚህም ይህ ሥራ ወደ ፊት በቅርቡ ስለሚመጣው የእሁድ ሕግ ብቻ ሳይሆን፤ ስለ 1863 ዓመፀ ደግሞ ሌላ ምስክር ይሰጣል።

ኢየሱሳምም በልቡ። አሁን መንግሥቱ ወደ ዳዊት ቤት ይመለሳል፤ ይህ ሕዝብ በኢየሱሳም ባለው በእግዚአብሔር ቤት መሥዋዕት ለማቅረብ ቢወጣ፤ የዚህ ሕዝብ ልብ ወደ ጌታቸው፡ ወደ ይሁዳ ንጉሥ

ወደ ሮብዓም እንደ ገና ይመለሳል፤ እኔንም ይገድሉኛል፤ ወደ ይሁዳ ንጉሥ ወደ ሮብዓምም ይመለሳሉ አለ። ስለዚህ ንጉሥ ተመካክሮ ሁለት የወርቅ ጥጆችን ሠራ። እንዲህም አላቸው፤ ወደ ኢየሩሳሌም መውጣት ለእናንተ እጅግ ነው፤ እነሆ፡ እስራኤል ሆይ፡ ከግብፅ ምድር ያወጡህ አማልክትህ እነዚህ ናቸው። አንዱንም በቤተ-ኤል አቆመ፡ ሌላውንም በዳን አኖረ። ይህም ነገር ንጢአት ሆነ፤ ሕዝቡ እስከ ዳን ድረስ በአንዱ ፊት ሊሰግዱ ይሄዱ ነበርና። የኮረብታ መስገጃዎችንም ቤት ሠራ። ከሌዊ ልጆች ያልሆኑትን ከሕዝቡም ዝቅተኞች ካህናት አደረገ። ኢየሩሳሌምም በስምንተኛው ወር፡ በወሩ በአሥራ አምስተኛው ቀን፡ በይሁዳ እንዳለው በዓል የሚመስል በዓል አዘጋጀ። በመሠዊያውም ላይ መሥዋዕት አቀረበ። በቤተ-ኤልም እንዲሁ አደረገ፡ ሠርቶ ለነበሩት ጥጆች እየሠዋ፤ በቤተ-ኤልም ለሠራቸው የኮረብታ መስገጃዎች ካህናት አኖረ። እርሱም በልቡ ባሰበው ወር፡ በስምንተኛው ወር በአሥራ አምስተኛው ቀን፡ በቤተ-ኤል በሠራው መሠዊያ ላይ መሥዋዕት አቀረበ፤ ለእስራኤል ልጆችም በዓል አዘጋጀ፤ በመሠዊያውም ላይ ወጥቶ ዕጣን አጠነ። 1 ነገሥት 12፡26-33።

የሮብዓም ዓመፅ በአሮን ዓመፅ፣ በ1863 የፕሮቴስታንቱ ቀንድ ዓመፅ፣ እና በቅርቡ የሚመጣው የእሑድ ሕግ ጊዜ የሪፐብሊካኑ ቀንድ ዓመፅ ላይ ለመደርብ ሌላ የእውነት መስመር ያቀርባል፤ በዚህም ሲሆን የትንቢታዊውን ምስክርነት ያሰፋል። በአሮን የወርቅ ጥጃ ዓመፅ ውስጥ፣ ጌታ ክህነቱን ለመምረጥ የተሾመውን ዘዴ ለወጠ።

ከዓመፁ በፊት የማንኛውም ነገድ በኩር ወንድ ልጅ የካህናት ስርዓት ክፍል ይሆን ዘንድ ተወስኖ ነበር። ነገር ግን በአሮን የወርቅ ጥጃ ዓመፅ ጊዜ ከሙሴ ጋር የቆመው የሌዊ ነገድ ብቻ ነበር። ስለዚህ እግዚአብሔር ለካህናት ስርዓት ሰዎችን የሚያቀርብበትን የተሾመ ሥርዓት ለወጠ፤ ከዚያም ጀምሮ የካህናት ስርዓቱን የሚያቋቁመው የሌዊ ወገን ብቻ ሆነ።

ሙሴም ሕዝቡ ዕራቁታቸውን እንደ ሆኑ ባዩ ጊዜ፤ (አሮን በጠላቶቻቸው መካከል ለእፍረታቸው ዕራቁታቸውን አድርጎአቸው ነበርና፤) ሙሴ በሰፈሩ በር ላይ ቆሞ፡- ከእግዚአብሔር ወገን የሚሆን ማን ነው? ወደ እኔ ይምጣ አለ። የሌዊም ልጆች ሁሉ ወደ እርሱ ተሰበሰቡ። እርሱም እንዲህ አላቸው፡- የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ እያንዳንዱ ሰው ሰይፉን በጎኑ ይታጠቅ። ከበር ወደ በር በሰፈሩ ሁሉ ይመላለስ። እያንዳንዱም ሰው ወንድሙን፣ እያንዳንዱም ሰው ባልንጀራውን፣ እያንዳንዱም ሰው ጎረቤቱን ይግደል። የሌዊም ልጆችም እንደ ሙሴ ቃል አደረጉ፤ በዚያም ቀን ከሕዝቡ ውስጥ ሦስት ሺህ ያህል ሰዎች ወደቁ። ዘጸአት 32፡25-28።

እግዚአብሔር ከሌዊ ነገድ አዲስ ክህነት ባስነሣበት ጊዜ በአሮን ዐመፅ ውስጥ የፈጸመውን ሥራ ኢየሩሳሌም አስመስሎ ሠራ፤ ምክንያቱም ኢየሩሳሌም "ከሌዊ ልጆች ያልሆኑ ከሕዝቡ ዝቅተኞች ካህናትን አደረገ።" በሰሜኑ አሥሩ ነገዶች መንግሥት መጀመሪያ የተነሣው ዐመፅ ከአሮንና ከሚያወዘውዙት ሰነፎች ዐመፅ ጋር ይመሳሰላል። ዐመፁ ከግብፅ ከወጡ በኋላ፣ መንግሥት እንደሚቋቋም የሰጠው ትንቢት በሚፈጸምበት ሁኔታ ተከናወነ። በሁለቱም ሁኔታዎች ካህናት የሚመረጡበት የቀድሞው ሥርዓት ከተለወጠ በኋላ አዲስ ክህነት ተቋቋመ።

የአሮን ወርቃማ ጥጃ ዓመፅ ዳግመኛ ተደረገ፣ ነገር ግን በኢየሩሳሌም ሁለት ወርቃማ ጥጆችን ሠርቶ በሁለት ከተሞች ስለቆመአቸው ይህ ዓመፅ በእጥፍ ተጨመረ። የዳን ከተማ መንግሥታዊ ሥርዓትን ትወክላለች፣ ምክንያቱም ዳን ማለት "መፍረድ" ማለት ነው፤ የቤቴልም ከተማ ቤተ ክርስቲያናዊ ሥርዓትን ትወክላለች፣ ምክንያቱም ቤቴል ማለት "የእግዚአብሔር ቤት" ማለት ነው። ወርቃማዎቹ ጥጆች ከአሮን ጥጃ ጋር ተመሳሳይ ምልክታዊ ትርጉም ነበራቸው፤ ነገር ግን በሁለቱ ከተሞች የተወከለው የቤተ ክርስቲያንና የመንግሥት ኅብረት የተጨመረ ምስክርነት አለባቸው። ጥጃ ከአሕዛብ መሥዋዕት ሁሉ ከፍተኛው ዓይነት ነበር፣ ስለዚህም የክርስቶስን ሐሰተኛ መሥዋዕት ይወክላል። ወርቅ የባቢሎን ምልክት ነው፣ ጥጃውም የአውሬ ምስል ነበር። አሮን ሐሰተኛ የአምልኮ ቀን እንደሾመ ሁሉ፣ ኢየሩሳሌም ደግሞ በዓል ሾመ፣ እናም

የዚያ በዓል ቀን በኢየሩሳሌም ካለው እውነተኛ አምልኮ ጊዜ ጋር እንዳይስማማ አደረገ።

ስለሚቀርበው የእሱድ ሕግ ክፍሎች ሁሉ በኢየሩሳሌም የዓመፅ ምስክርነት ውስጥ ተወክለው ይገኛሉ፤ የሐሰት መሥዋዕት (ጥጃው)፣ የሐሰት ክርስቶስ (መሠዊያው)፣ የአውሬው ምስል (የቤተ ክርስቲያንና የመንግሥት ጥምረት)፣ የሐሰት የአምልኮ ቀን (እሱድ) እና የተቀየሰ ክህነት።

የጥንታዊ እስራኤል መጀመሪያ፣ የሰሜኑ አሥሩ ነገዶች እንደ መንግሥት መጀመሪያ፣ እና የአድቪንቲዥም መጀመሪያ ሁሉ ተመሳሳይ የትንቢታዊ አካላትን ይይዛሉ፤ እነዚህም በአንድነት በቅርቡ የሚመጣውን የእሱድ ሕግ የትንቢታዊ አካላት ይለዩታል። ጥንታዊ እስራኤል ከግብፅ ባርነት ወጥቶ ነበር፤ ኢየሩሳሌምም የሰሎሞንን ስደት ለማምለጥ ሸሽቶ ከነበረባት ግብፅ ወጥቶ መጣ፤ ሚሊራዊ አድቪንቲዥምም ከጳጳስና ባርነት አሁን ገና ወጥቶ ነበር።

ከአሮን ዓመፅ ጋር የሌዊ ክህነት ተመሳሳይ፤ በኢየሩሳሌም ምስክርነትም ከሰዎች መካከል ከታችኞቹ የሆኑ ሰዎች ሐሰተኛ ክህነት ተቋቋመ፤ እንዲሁም ጌታ ከሚለራይት አድቪንቲዥም ጋር ቃል ኪዳን በገባ ጊዜ፣ እንደ ጴጥሮስ አባባል፣ ሚሊራይቶቹ “የተመረጠ ትውልድ፣ ንጉሣዊ ክህነት፣ ቅዱስ ሕዝብ፣ ለራሱ የተለየ ወገን፤ ከጨለማ ወደ ድንቅ ብርሃን የጠራችሁን የእርሱን ምስጋና ትናገሩ ዘንድ” ነበሩ። ሚሊራይቶቹ የተጠሩበት ብርሃን፣ በአሮን ዓመፅ ታሪክ ውስጥ በአሥርቱ ትእዛዛት ሁለት ጽላቶች ተመስሎ የቀረበው፣ በዕንባቆም ሁለት ጽላቶች ላይ የተወከለው የሚለር እንቁዎች ብርሃን ነበር። ከእርሱ የተጠሩት ጨለማም፣ በግብፅ ባርነት ጨለማ ተመስሎ የቀረበው፣ የጳጳሳት አገዛዝ የጨለማ ዘመን ነበር።

ክርስቶስ በአረማዊነትና በጳጳሳዊ ሥርዓት ተረግጦ የነበረውን ቤተ መቅደስ ባነሣ ጊዜ፣ ይህን ከ1798 እስከ 1844 ባሉት አርባ ስድስት ዓመታት ውስጥ አደረገው። ቤተ መቅደሱን ካቆመ በኋላም፣ እንደ ኪዳኑ መልእክተኛ፣ ወደ ቤተ መቅደሱ በድንገት መጣ በ1844 ጥቅምት 22፤ ምክንያቱም ተረግጦና ፈርሶ የነበረውን ቤተ መቅደስ አቆመ፣ እንዲሁም በሌዊ ነገድ የተወከለውን ክህነት አነጻ።

ነገር ግን በመምጣቱ ቀን ማን ይቆማል? ሲገለጥስ ማን ይቆማል? እርሱ እንደ አጥራቂ እሳት ነውና፣ እንደ አጣቢዎችም ሳሙና፤ ብርንም እንደሚያጥሩና እንደሚያነጻ ሆኖ ይቀመጣል፤ የሌዊንም ልጆች ያነጻል፣ እንደ ወርቅና እንደ ብርም ያጠራችዋል፣ እነርሱም በጽድቅ መባን ለእግዚአብሔር ያቀርቡ ዘንድ። በዚያን ጊዜም የይሁዳና የኢየሩሳሌም መባ እንደ ጥንቱ ዘመን፣ እንደ ቀድሞውም ዓመታት፣ ለእግዚአብሔር ደስ የሚያሰኝ ይሆናል። ሚልክያስ 3፡2-4።

እ.ኤ.አ. በ1844 ጥቅምት 22 ቀን ክርስቶስ ድንገት ወደ ቤተ መቅደሱ መጣ፤ በሌዊውያን ክህነት የተመሰሉ ሕዝብም ጋር ቃል ኪዳን ገባ፤ ነገር ግን እስከ 1863 ድረስ የአሮንን ዐመፅ ደግመው አደረጉ፣ የሚለራውያንም ክህነት በሰዎች ከሁሉ ዝቅተኞች የተቋቋመው በኢየሩሳሌም ክህነት እንደተመሰለው፣ እንዲሁም በአሮን የሚያወዘውዙ ሰነድች እንደተወከለው፣ ወደ ሎዶቅ ክህነት ተሸጋገረ። ነገር ግን የኢየሩሳሌም ዐመፅ ምስክርነት የ1863ን ዐመፅ የሚመለከት የላቀ ምስክርነት አለው። ኢየሩሳሌም የሐሰት አምልኮ ሥርዓቱን በመጀመር ጊዜ፣ የኢየሩሳሌምን ዐመፅ ለመገሰጽ ከኢየሩሳሌም አንድ ነቢይ ተልኮ ነበር፤ ይህም የአሥርቱ ትእዛዛት ሰንበት እንደ ዕረፍት ቀን እንዲቀበል ወደ መምራት በተመራው በሚለራውያን አድቪንቲዥም እንደ ተምሳሌት ተገልጦአል።

አድቪንቲዥም የሦስተኛውን መልአክ ብርሃንና መቅደሱን በተቀበለ ጊዜ፣ እነርሱ በ1798 በዘመኑ ፍጻሜ የተጀመረውን የመታተም መፈታት የጨመረ ብርሃን ለተቃወሙ እነዚያን ፕሮቴስታንቶች ተግሣጽ ሆነው ቆሙ። እንደ ጥንታዊቱ እስራኤል በግብፅ ባርነት ሳላች ሰንበትን እንደ ረሳች፣ በምድረ በዳ ያለችው ቤተ ክርስቲያንም 1798 በደረሰ ጊዜ ሰንበትን ረስታ ነበር። በሚለራውያን የተሰበከው የፍርድ ሰዓት መልእክት የጨመረው ብርሃን በመጨረሻ ወደ መቅደሱና ወደ እግዚአብሔር ሕግ መራ።

ያ ብርሃን በ1844 ዓ.ም. ጥቅምት 22 መጣ፤ እናም ከካቶሊክነት የሐሰት ትምህርቶች ፈጽሞ ወጥተው እንዲመጡ ለተጠናቀቁ ሰዎች የሐሰት አምልኮን የሚገሥጽ ነበር። የፀሐይ አምልኮ ወደ እርሷ መንጋ ለተመለሱት አብያተ ክርስቲያናት ላይ ያላት የካቶሊክነት ሥልጣን ምልክት ነው። ይህ ግሥጋሴ ኢዮሮብዓም የሐሰት የአምልኮ ሥርዓቱን በመጀመሪያ ሲያቋቁም በተመለከተው ነገር ውስጥ ተወክሏል።

ኢዮሮብዓምም በስምንተኛው ወር በወሩ አሥራ አምስተኛው ቀን፣ በይሁዳ እንዳለው በዓል ያለ በዓል አደረገ፤ በመሠዊያውም ላይ ሠዋ። በቤቴልም እንዲሁ አደረገ፤ የሠራቸውን ጥጃዎች ሠዋላቸው፤ በቤቴልም የሠራቸውን የኮረብታ መሥዋዕት ስፍራዎች ካህናት አኖረ። እርሱም በቤቴል በሠራው መሠዊያ ላይ በስምንተኛው ወር በወሩ አሥራ አምስተኛው ቀን፣ በልቡ ያሰበውን ያን ወር ራሱ የፈጠረውን በዓል ለእስራኤል ልጆች አደረገ፤ በመሠዊያውም ላይ ወጥቶ ዕጣን አጠነ። እነሆም፡ በእግዚአብሔር ቃል ከይሁዳ ወደ ቤቴል አንድ የእግዚአብሔር ሰው መጣ፤ ኢዮሮብዓምም ዕጣን ሊያጠን በመሠዊያው አጠገብ ቆሞ ነበር። እርሱም በእግዚአብሔር ቃል በመሠዊያው ላይ ጮኸና እንዲህ አለ፤ መሠዊያ ሆይ፡ መሠዊያ ሆይ፡ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ እነሆ፡ ለዳዊት ቤት አንድ ሕፃን ይወለዳል፡ ስሙም ኢዮስያስ ይባላል፤ በአንተም ላይ በአንተ ላይ ዕጣን የሚያጥኑትን የኮረብታ መሥዋዕት ስፍራዎች ካህናት ይሠዋባቸዋል፡ የሰዎችም አጥንት በአንተ ላይ ይቃጠላል። በዚያኑም ቀን ምልክት ሰጥቶ እንዲህ አለ፤ እግዚአብሔር የተናገረው ምልክት ይህ ነው፤ እነሆ፡ መሠዊያው ይሰነጠቃል፡ በእርሱም ላይ ያለው አመድ ይፈስሳል። ንጉሡም ኢዮሮብዓም በቤቴል ባለው መሠዊያ ላይ የጮኸውን የእግዚአብሔር ሰው ቃል በሰማ ጊዜ፡ እርሱን ያዙት ሲል ከመሠዊያው ላይ እጁን ዘረጋ።

እጁንም በእርሱ ላይ ለመዘርጋት ያወጣት እጅ ደረቀቀ፤ ወደ ራሱም እንደ ገና ሊመልሳት አልቻለም። መሠዊያውም ተሰነጠቀ፡ አመዱም ከመሠዊያው ላይ ፈሰሰ፤ ይህም የእግዚአብሔር ሰው በእግዚአብሔር ቃል የሰጠው ምልክት እንደ ነበረ ሆነ። ንጉሡም መልሶ ለእግዚአብሔር ሰው፡- አሁን እባክህ የአምላክህን እግዚአብሔር ፊት ለምን፡ ስለ እኔም ጻፈይ፡ እጄ ደግሞ እንዲመለስልኝ አለው። የእግዚአብሔር ሰውም እግዚአብሔርን ለመነ፡ የንጉሡም እጅ እንደ ገና ተመለሰለት፡ እንደ ቀድሞውም ሆነች። ንጉሡም ለእግዚአብሔር ሰው፡- ከእኔ ጋር ወደ ቤት ና፡ እረፍ፡ ሽልማትም እሰጥሃለሁ አለው። የእግዚአብሔር ሰውም ንጉሡን አለው፡- የቤትህን እኩሌታ ብትሰጠኝ እንኳ፡ ከአንተ ጋር አልገባም፤ በዚህም ስፍራ እንጀራ አልበላም ውኃም አልጠጣም፤ እንዲህ ብሎ በእግዚአብሔር ቃል ታዘኛልና፡- እንጀራ አትብላ፡ ውኃም አትጠጣ፡ በመጣህበትም መንገድ ተመልሰህ አትሂድ። እርሱም በሌላ መንገድ ሄደ፡ ወደ ቤቴልም በመጣበት መንገድ አልተመለሰም። 1 ነገሥት 12፡32-13፡10።

በአድንና በኢዮሮብዓም ምስክርነት ውስጥ ከወርቃማው ጥጃዎች ዓመፅ ጋር ተያይዞ፤ ኢዮሮብዓም ያቋቋመው የሐሰት አምልኮ ሥርዓት በተግባር የተመረቀበት ክስተት በምስክርነቱ ውስጥ ተካትቶአል። ያ ምረቃ በኢየሩሳሌም ሊፈጸም የነበረውን አምልኮ ከኢዮሮብዓም የሐሰት አምልኮ ሥርዓት የሚለየውን ልዩነት ይወክላል። ከ1798 እስከ 1844 ድረስ፤ ጌታ ሕዝቡን ከጳጳሳዊ አገዛዝ ጨለማ አውጥቶ በራእይ አሥራ አራት የተገለጹት ሦስቱ መላእክት የሚወክሉት ድንቅ ትንቢታዊ ብርሃን ውስጥ አመጣቸው። የፕሮቴስታንት ቤተ ክርስቲያናት ያንን ብርሃን አልተቀበሉትም፤ በዚህም እንደዚያ ሲያደርጉ በ1844 የካቶሊክነት ሴት ልጆች ሆኑ።

የኢዮሮብዓም አምልኮ የካቶሊክ የአምልኮ ሥርዓትን ይወክል ነበር፤ በእርሱም ታሪክ ውስጥ የእስራኤል ሰሜናዊ መንግሥት የሚወክለው፤ በሚላራዊያን ታሪክ ውስጥ ያሉ ፕሮቴስታንቶች በውስጡ ለመቆየት የመረጡትን የካቶሊክነት የሐሰት ሥርዓት ነው። የዚያ ሥርዓት ምልክት የፀሐይ አምልኮ ነው።

በ1844 ዓ.ም. ጥቅምት 22 ወደ ቅድስተ ቅዱሳን የገቡት ታማኝና ጥበበኛ ደናግል፤ ከካቶሊካዊነት ተጽእኖ ወደ ተመለሱ እና የሮም ሴት ልጆች የሆኑትን ፕሮቴስታንቶች የሚገሥጽ ምልክት ነበር። የኢዮሮብዓም ሐሰተኛ የአምልኮ ሥርዓት በተመሠረተበት ጊዜ ከይሁዳ አንድ ነቢይ መጥቶ ኢዮሮብዓምን ገሠጸው፤ ይህም ወደ ቅድስተ ቅዱሳን የገቡትንና የእግዚአብሔርን ሕግ እንዲያውቁ የተመሩትን ታማኝ ደናግል ያመለክታል።

የዚያ ነቢይ ታሪክና ለኢዮርብዓም የሰጠው ተግሣጽ የ1863ን ዓመፅ በምንመለከትበት ጊዜ እጅግ አስተማሪ ነው። ሆኖም ታሪኩ ከመጀመሪያው ጋር አንድ ፍጻሜ እስኪቀመጥለት ድረስ ሊጠብቅ ይገባል።

የጥንታዊቱ እስራኤል አጀማመር፣ የኢዮርብዓም መንግሥት፣ እና ዘመናዊቱ እስራኤል ሁሉ በአንድነት ይጣጣማሉ፤ እነርሱም በቅርቡ በሚመጣው የእሁድ ሕግ ጊዜ፣ የራእይ ምዕራፍ አሥራ ሦስት የምድር አውሬ ፍጻሜን የሚያረጋግጡ ሦስት ምስክሮችን በአንድነት ያቀርባሉ። ጥቅምት 22 ቀን 1844 ዓ.ም. ያሉት ታማኞቹ የሚለራዊት አድቪንቲዥም አባላት የምድር አውሬው እውነተኛ ፕሮቴስታንት ቀንድ ሆኑ፤ ይህንም ነገር ያደረጉት በ1798 በዘመኑ ፍጻሜ የጀመረው ታሪክ ውስጥ ነበር። 1798 የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት ስድስተኛ መንግሥት፣ ማለትም ዩናይትድ ስቴትስ፣ እንዲሁም በዩናይትድ ስቴትስ ውስጥ የአድቪንቲዥም እውነተኛ ፕሮቴስታንት ቀንድ መቋቋም የጀመረበት ነበር። በዚያ የአጀማመር ታሪክ ውስጥ የዩናይትድ ስቴትስ የፍጻሜ ታሪክ ተወክሎ ይታያል፤ ምክንያቱም ኢየሱስ ሁልጊዜ የአንድ ነገር ፍጻሜ በዚያው ነገር አጀማመር ይገልጣልና።

የጥንታዊው፣ የዘመናዊው እና የኢዮርብዓም እስራኤል ሰብቱ የመጀመሪያ ምስክሮች የምድር አውሬውን ፍጻሜ ያብራራሉ፤ ነገር ግን ከይሁዳ መጥቶ ኢዮርብዓምን የገሠጸውን ነቢይ ምስክርነት ከማቅረብ በፊት አስቀድሞ ሊቀመጥ የሚገባ ሌላ ፍጻሜም አለ። ሊካተት የሚገባው ይህ የፍጻሜ ታሪክ፣ በነቢዩ ሕዝቅኤል እንደተወከለው የእስራኤል ሰሜናዊና ደቡባዊ መንግሥታት ፍጻሜ ነው።

እኛ አሁን እየገለጽን ያለነው ነገር፣ የ1863 ዓመቱ ዐመፅ በሕዝቅኤል ምዕራፍ ስምንት ባለው የመጀመሪያው ርኩሰት፣ ማለትም በቅናት ምስል እንደሚለይ መሆኑ መርሳት የለበትም። በሕዝቅኤል እንደተወከለው የሰሜኑንና የደቡቡን መንግሥታት ፍጻሜ ከተመለከትን በኋላ፣ የ1863 ዓመቱ ዐመፅ በአረንፍ በኢዮርብዓም ዐመፅ እንደተመሰለ ለማጽናት ከበቂ በላይ ማስረጃ ይኖረናል፤ እንዲሁም ይህ የላኦዲቅያ አድቪንቲዥም ከአራቱ ትውልዶች የመጀመሪያውን መጀመሪያ እንደሚያመለክት ያሳያል።

በሚቀጥለው ጽሑፍ ይህን ጥናት እንቀጥላለን።

የእግዚአብሔርም ቃል እንዲህ ሲል ዳግመኛ ወደ እኔ መጣ፤ አንተም የሰው ልጅ ሆይ፣ አንድ በትር ውሰድ፣ በእርሱም ላይ፡- ለይሁዳ እና ለእርሱ ባልንጀሮች ለእስራኤል ልጆች ብለህ ጻፍ፤ ከዚያም ሌላ በትር ውሰድ፣ በእርሱም ላይ፡- ለዮሴፍ፣ ለኤፍሬም በትር፣ እና ለእርሱ ባልንጀሮች ለእስራኤል ቤት ሁሉ ብለህ ጻፍ። እነርሱንም እርስ በርሳቸው አንድ በትር እንዲሆኑ አገናኛቸው፤ በእጅህም ውስጥ አንድ ይሆናሉ። ከሕዝብህም ልጆች አንተን፡- በዚህ ምን እንደምትማልክ አታሳየንም? ብለው በሚናገሩህ ጊዜ፣ እንዲህ በላቸው፤ ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ እነሆ፣ በኤፍሬም እጅ ያለውን የዮሴፍን በትር፣ ከእርሱም ጋር ያሉትን የእስራኤል ነገዶች እውስዳለሁ፣ ከእርሱም ጋር፣ ከይሁዳ በትር ጋር አኖራቸዋለሁ፣ አንድም በትር አደርጋቸዋለሁ፣ በእጄም ውስጥ አንድ ይሆናሉ። የምትጽፍባቸውም በትሮች በዓይናቸው ፊት በእጅህ ውስጥ ይሆናሉ። እንዲህም በላቸው፤ ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ እነሆ፣ የእስራኤልን ልጆች ከሄዱባቸው አሕዛብ መካከል እውስዳለሁ፣ ከዙሪያም ሁሉ እሰበስባቸዋለሁ፣ ወደ ራሳቸውም ምድር አመጣቸዋለሁ፤

እኔም በእስራኤል ተራሮች ላይ ባለችው ምድር አንድ ሕዝብ አደርጋቸዋለሁ፤ አንድም ንጉሥ ለሁሉም ንጉሥ ይሆናል፤ ከዚህም በኋላ ሁለት ሕዝቦች አይሆኑም፣ ከእንግዲህም ወዲህ ፈጽሞ ወደ ሁለት መንግሥታት አይከፈሉም። ከእንግዲህም ወዲህ በጣዖቶቻቸው ወይም በአስጸያፊ ነገሮቻቸው ወይም በማናቸውም መተላለፎቻቸው ራሳቸውን አያረክሱም፤ ነገር ግን የኃጢአት ሥራ ካደረጉባቸው ከመኖሪያዎቻቸው ሁሉ አድናቸዋለሁ፣ አንዳቸውማለሁ፤ እነርሱም ሕዝቤ ይሆናሉ፣ እኔም አምላካቸው እሆናለሁ። ባሪያዬም ዳዊት በላያቸው ንጉሥ ይሆናል፤ ሁሉም አንድ እረኛ ይኖራቸዋል፤ በፍርዶቼም ይሄዳሉ፣ ሥርዓቴንም ይጠብቃሉ፣ ያደርጉትማል። ለባሪያዬም ለያዕቆብ በሰጠኋት፣ አባቶቻችሁ

በተቀመጡባት ምድር ይኖራሉ፤ በእርስዎም እነርሱ እና ልጆቻቸው እና የልጆቻቸው ልጆች ለዘላለም ይኖራሉ፤ ባሪያዬም ዳዊት ለዘላለም አለቃቸው ይሆናል። ደግሞም ከእነርሱ ጋር የሰላም ኪዳን አደርጋለሁ፤ ከእነርሱ ጋር የዘላለም ኪዳን ይሆናል፤ አኖራቸዋለሁ፣ አበዛቸውማለሁ፣ መቅደሴንም በመካከላቸው ለዘላለም አኖራለሁ። ማደሪያዬም ደግሞ ከእነርሱ ጋር ይሆናል፤ አዎን፣ እኔ አምላካቸው እሆናለሁ፣ እነርሱም ሕዝቤ ይሆናሉ። መቅደሴም ለዘላለም በመካከላቸው በሚሆን ጊዜ፣ እኔ እግዚአብሔር እስራኤልን እንደምቀድስ አሕዛብ ያውቃሉ። ሕዝቅኤል 37፡15-28።